

INTERVIEW Joost Röselaers ziet in het rijke Gooi een mooie rol voor de kerk

'Een groot huis zegt niets over je identiteit, het is een omhulsel'

Veel grote huizen, dikke auto's, dure vakanties. De nieuwe dominee van de Remonstrantse Kerk in Naarden-Bussum Joost Röselaers is benieuwd of dit clichébeeld van het Gooi klopt en wie er schuil gaan achter 'de façade'.

Marjolein Vos
m.vos@mediatus.nl

Bussum ■ De massale ontkerking doet dominee Joost Röselaers (43) pijn, zeker omdat daarmee de spirituele taal en de oude verhalen verloren dreigen te gaan. Hij is er van overtuigd dat de kerk een mooie rol kan spelen in deze turbulente tijd, juist ook in een regio met 'een enorme hang naar materialisme'.

Na jaren werken in Londen en Amsterdam kiest nu voor Bussum. Hier, in deze kleine kerk aan de Koningslaan, middenin een groene villawijk, hoopt hij verder te bouwen aan een plek waar gelovigen en ongelovigen met elkaar kunnen eten, drinken en van gedachten wisselen, terwijl er alle ruimte is voor spiritualiteit.

Zijn er overeenkomsten tussen uw vorige werkplekken en het Gooi?
„Eigenlijk wel ja, ik werkte in de overwegend welgestelde delen van Londen en Amsterdam. Daar is net als in het Gooi een enorme hang naar materialisme. Een groot huis met een tuin, een dure auto, verre vakanties. Heb ik niks op tegen,

Maar het zegt niets over je identiteit. Het is een omhulsel. Ik vind het een uitdaging om achter die façade te gaan en de vraag te stellen: wie ben je nog als je met lege handen staat? Daarom vind ik uitvaarten - ook vaak buitenkerkelijk - interessant en mooi om te doen. Dan zie je dat alle clichés waar zijn. Aan het einde van je leven gaat het niet meer om je carrière of bezit maar om spirituele waarden, familie, vrienden. Het immateriële is de kern van het bestaan.

Bij de dood kom ik van alles tegen wat geloof betreft. Ik begeleid mensen die heel vroom zijn en ervan overtuigd dat God straks op ze staat te wachten. Nou, dan bid ik voor ze en dan is dat zo. Maar ik begeleid ook mensen die zeggen: er is niets, ik leef voort in mijn familie. Ik zie mensen die geloven in reïncarnatie of in de natuur. Voor al die verschillende overtuigingen is in onze kerk ruimte. Ik zal meegaan in de wensen van die ander, maar het moet wel overstijgend zijn, dus over meer gaan dan die persoon zelf. Het leven is ingebed in een groter geheel en gaat na het leven door.”

Het is crisis op gebied van wonen,

zorg, klimaat, vluchtelingen. Hoe kijkt u hiernaar?
„Wat mij betreft is er één crisis die alles overtreft en dat is de existentiële, spirituele crisis. We zijn in een buitengewoon rap tempo seculariseerd. Dat heeft ons veel vrijheid gegeven. We menen alles te kunnen. Mooi, maar de keerzijde is een enorme leegte. Ik hoorde net op weg hiernaartoe het programma Standpunt.nl op Radio 1. Het ging over het gigantische aantal coaches in Nederland. Ik hoor de vragen die coaches aan mensen stellen, en dan denk ik: dat zijn vragen die al eeuwen in de kerk worden gesteld: Wat doe ik hier in Godsnaam, heeft mijn leven zin? En wie zijn wij met elkaar, wat bindt ons?”

De kerk mag dan die vragen stellen, mensen gaan toch liever naar een coach, of naar yoga.
„Inderdaad. Ik denk dat er geen land in de wereld is waar de ontkerkelijkheid zo hard is gegaan als in Nederland. In dertig jaar tijd is alles aan de kant geschoven. Het jammere is dat we daarmee ook de spirituele taal zijn verloren, net als oude inzichten. Neem de aanbeveling om een dag in de week niet te werken. Dat is echt zinvol. Kerken zijn plekken waar je tot rust kunt komen. Ik vind dat de overheid moet zeggen: in lege kerken gaan we geen appartementen, sport-scholen of disco's meer bouwen. Lege kerken worden seculiere tempels van rust, plekken waar je bij elkaar komt voor huwelijken, uitvaarten, en om elkaar te vinden na een dramatische gebeurtenis. In de kerk hangt iets in de lucht, een kerk doet iets met mensen. Kijk maar als je in het buitenland bent. Dan steek je wel even dat kaarsje aan. Ik vind het zo zonde om dat alles binnen een generatie aan de kant te schuiven.”

U begeleidt veel mensen in de laatste levensfase. Vaak is spreken hierover lastig. Merkt u dat ook?
„Zeker. Net als het onderwerp voltooid leven. Ik ben daar geen tegenstander van. Het is mooi als je daar zelf een keuze in kunt hebben. Vroeger werden geen vragen gesteld over het levenseinde. Dat hoefde ook niet, want er waren zoveel ziektes waar je al op jongere leeftijd aan kon overlijden. Nu worden mensen steeds ouder. Soms zijn ze echt klaar met het leven, en dan zitten ze daar maar, met pijn. Ik vind het bijna humaan om zo iemand de ruimte te geven om voor een voltooid leven te kiezen. Nee, niet even snel met een pil. Het

Joost Röselaers is de nieuwe dominee van de Remonstrantse Kerk Naarden-Bussum.

FOTO'S STUDIO KASTERMANS/DANIËLLE VAN COEVORDEN

Joost Röselaers bij het kerkgebouw in Bussum.

gaat om het gesprek erover. Wat maakt het leven de moeite waard? Is er nog iets waar je voor wilt leven? Wat wil je nalaten? Hoe wil je voortleven? Hoe zorg je ervoor dat je leven écht voltooid is? En dan zo samen de diepte zoeken.”

De rol van de kerk in het maatschappelijk leven wordt steeds kleiner.
„Nadat ik vanuit Londen terugkwam in Nederland realiseerde ik dat de kerk de ontkerkelijkheid voor een groot deel aan zichzelf te danken heeft. Kerken hebben zich jarenlang veel te veel teruggetrokken achter de kerkmuren. In Engeland is het geloof veel zichtbaarder dan hier. Neem alleen al het feit dat ik daar een boordje droeg. Zo kon iedereen zien dat ik dominee was. Dat durf ik hier niet.”

Dat durft u niet?
„Nee. Ik heb het wel eens geprobeerd, hoor. Maar je wordt in Amsterdam dan toch nageschreeuwd: kinderklokker, dat soort dingen. Mensen leggen direct de associatie met de katholieke kerk, denken dat je een priester bent, denken vervolgens aan misbruik. Jammer, want het dragen van een boordje, en dus zichtbaar zijn, heeft een functie. Heel praktisch: je hoeft je in een ziekenhuis niet aan bezoektijden

„**Aan het einde van je leven gaat het niet meer om je carrière of bezit maar om spirituele waarden, familie, vrienden**

te houden. Het is voor iedereen meteen duidelijk: hé, dat is een dominee, die laten we met rust, allemaal wegwezen, want die moet een één-op-één-gesprek voeren.”

U wil kerken ombouwen tot tempels in de wijk. Hoe ziet u dat voor zich?
„Die tempels kunnen plekken worden van rust en bezinning, plekken waar verschillende kerken bij elkaar zitten, waar meerdere bronnen voor handen zijn zoals de Bijbel en de filosofie. Iedereen die het belangrijk vindt om zinvol na te denken over leven en dood moet er graag komen. Ik ben een groot fan van rituelen en van verhalen. Daar moeten we veel meer mee doen als samenleving. Aan het einde van een uitvaart spreek ik bijvoorbeeld altijd de zegen uit. Dat is een Anglicaanse traditie. We zegenen het lichaam nog een keer en dan wordt de ziel opgenomen. Vooral jonge, onbevengene mensen zijn dan vaak in tranen. Als ik theologisch doordenk zet ik er mijn vraagtekens bij. Maar het gaat erom dat je woorden geeft aan wat mensen voelen. Je zegt eigenlijk: we laten de doden niet alleen. Laat me niet allen. Dat is de roep uit de Bijbel, en een roep die uiteindelijk ieder mens heeft.”

Wat kan de kerk concreet doen om een connectie te maken met de samenleving?
„In onze kerk bestaat al jaren de Koningskamer van waaruit we bekende Nederlanders uitnodigen om lezingen en preken te verzorgen rond een bepaald thema. Dat wil ik verder uitbreiden met bijvoorbeeld lunches en diners. Het christendom is een geloof van aan tafel gaan. Als je samen drinkt en eet dan ontstaat er iets. Die cultuur wil ik in ere herstellen. En de thema's uitdiepen. Een thema dat me nauw aan het hart ligt is vergeving. Daar gaan we in het najaar mee aan de slag.”

Vergeving is heel breed. Waar denkt u dan aan?
„Van persoonlijke vetes tot slavernijverleden. De rode draad is: Hoe ga je om met dingen die mis zijn gegaan in het verleden? Hoe herstel je daarvan? Hoe zorg je voor een nieuw begin? In het najaar komt Mpho Andrea Tutu, de dochter van Desmond Tutu, hierover een lezing geven. En Geert Corstens - oud president van de Hoge Raad - houdt een lezing over vergeving in het recht. Wij zoeken de financiële en juridische taal voor iets dat eigenlijk een spiritueel proces is. Mijn ideaal is dat we dit soort zaken in tempels in de wijk

met elkaar gaan bespreken, weg van de verharde maatschappij waarin we nu leven. Nu blijft iedere fout die je maakt je achtervolgen en kan zelfs je ondergang betekenen.”

U bent betrokken bij D66 en voert voor die partij gesprekken met kandidaten over integriteit.
„Erg leuk om te doen. Ik vraag ze alles: heb je schulden, een verslaving, een matrasse? Je kunt beter nu eerlijk zijn, want het komt toch uit en dan staat het groot in de Telegraaf. Ik vind het helemaal niet erg als mensen fouten hebben gemaakt in het verleden. Sterker, ik vind het een beetje vreemd als dat niet het geval is. Je wil toch niet dat iemand als een soort robot heeft geleefd. Maar in onze samenleving is eigenlijk geen ruimte voor fouten en dat komt omdat er geen ruimte is voor vergeving. Ik ben ervan overtuigd dat je rijpt door fouten. Als je nu een generatie leiders creëert zonder een enkel smetje, dan is daar eigenlijk heel veel mis mee. Integriteit betekent niet smetteloos. Het betekent dat je kunt reflecteren op wat er niet goed is gegaan. Het christendom heeft hier eeuwenlange ervaring mee. We moeten er alles aan doen om te voorkomen dat die kennis verdwijnt.”

Wie is Joost Röselaers

Met de benoeming van Joost Röselaers (1979) kiest de geloofsgemeenschap Remonstrantse Naarden-Bussum voor een uitgesproken predikant. Röselaers publiceert regelmatig in dagbladen zoals NRC Handelsblad, De Volkskrant, Trouw en Financieel Dagblad. Ook schreef hij verschillende boeken waaronder 'Kom vanavond met verhalen' en 'Tolerantie in turbulente tijden'. Het weekblad Elsevier noemde hem in 2017 een van de vier toonaangevende predikanten in Nederland. Röselaers, die met zijn vrouw Anne-Rose en hun twee kinderen in Zeist woont, groeide op in Genève en in Dakar. Hij studeerde theologie in Leiden en Kaapstad en studeerde af op het verzoeningsproces in Zuid-Afrika. Hij was tot 2017 predikant van de Nederlandse Kerk in Londen, waar hij in 2016 het eerste homohuwelijk van het Verenigd Koninkrijk voltrok. Hij zette plekken van ontmoeting en zingeving op voor alle Nederlanders in Londen, kerkelijk of niet. De afgelopen jaren werkte hij in de open geloofsgemeenschap Vrijburg, Amsterdam. Zondagochtend 3 september wordt hij beëdigd als predikant in de kerk aan de Koningslaan 2 in Bussum. Start van de dienst is om 10.30 uur.